DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR

1987. NOVEMBER

A barna kánya hazánkban is honos, nagy testű, ragadozó madár. A sasok, sólymok, ölyvek, héják rokona. Nagy, széles szárnyaival jól repül, gyönyörűen vitorlázik a magasban, hogy aztán nyílsebes zuhanással csapjon le a zsákmányára. Szívesen tanyázik nagyobb folyók, tavak partján. Fészkét különféle papírokkal, rongydarabokkal és egyéb kacattal szereti kibélelni. A táplálkozásban nem válogatós, megeszi a víz színén úszó, elhullott halakat is. Ahhoz azonban nem elég ügyes és gyors, hogy — például a sólymokhoz hasonlóan — a jól repülő kisebb madarakat utolérje és megfogja.

Fotók: BÉCSY LÁSZLÓ

A barna kánya tojásaiból magatehetetlen, pelyhes fiókák kelnek ki. Az újszülötteket szüleik táplálják, míg meg nem erősödnek és ki nem nő a tolluk.

Dörmögő Dömötör a Magyar Úttörők Szövetségének lapja, 3—7 éves gyerekeknek Megjelenik havonta.
XXXI. ÉVF. 11. SZ.

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György. Főszerkesztő: Kelemen Sándor
87.0609 Nyomta a Kossuth Nyomda, Budapest, 1987. november. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató

*

Szerkesztőség: Budapest XI., Orlay u. 4. Levélcím: Budapest, Postafiók 112. 1502 Telefon: 668-457
Kiadóhivatal: Bp., Révay u. 16. 1374 Telefon: 116-660.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215.96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj negyedévre 22,50, félévre 45 Ft, egész évre 90 Ft.
INDEX 25.193 HU-ISSN 0230-1032
A beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Belső munkatársak:
Józsa Teréz olvasószerkesztő,
Kovács Endre képszerkesztő,
Madár Eszter levelező,
Bálint Lajosné szerk. adminisztrátor

LEONYID MARTINOV

Csillagváros

Az ég csillagvárost lebegtet.

Hona ott van az űri hidegnek.
És jár ott egy autóbusz, hófehér,
s az antennákon zúzmara ezüstje.
S folyvást beszél,
egész nap, reggel-este
a rádió — télen-nyáron bemondja,
mely állomásról indul s merre megy
rakéta; és az órák mutatója
is ezt hadarja csak egyre serényen.

S a Földre vágynak ott az emberek,
a Földre, mely úszik az égen.

Fordította GARAI GÁBOR

ION DRUCE

HIDACSKA

STUIBER ZSUZSA rajzai

Ha a mezőre kell menni dolgozni, Bobocsel is a mamával tart. Ha nem futja az erejéből valamire, a mama segít, ha nem sikerül neki ez vagy az, ugyancsak a mama javítja ki, és ha nem ért valamit, ő magyarázza meg. Este aztán elégedetten térnek haza, akár a többiek.

Ha a szomszédban lakodalom van, és feltétlenül táncolni kell, akkor magával hívja a nővérét. És ha nem tudja megforgatni annak rendje szerint, a nővére egymagában forog, mint a szélvész. Ha rálép a lábára, észre se veszi, ha elfogja a félsz, bátorítja, és jól beleilleszkednek az általános vigasságba.

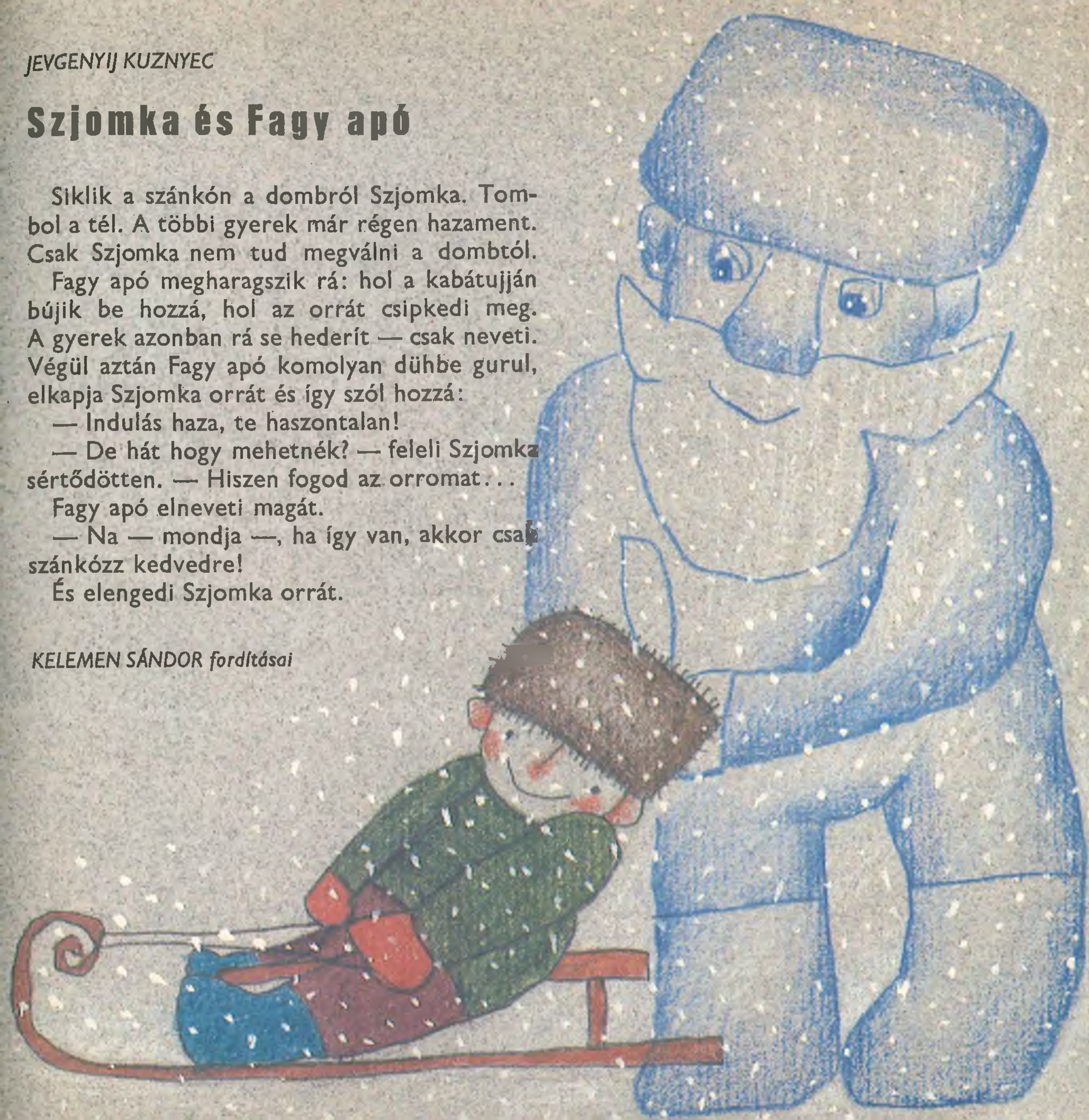
És ha, mondjuk, egyetlen éjszaka alatt hirtelen felnőtté válik, és házat kell építenie, megkéri a papáját, hogy segítsen. Így aztán, amit ő nem tud felemelni, a papája felemeli, amit nem tud beverni, azt beveri, és a felépített ház nem lesz rosszabb, mint bárki másé a faluban.

És ha, ne adj isten, háború törne ki, a nagypapájával megy a frontra. A nagypapája már két háborút megjárt és négy kitüntetése van. És ahol őt elhagyja a bátorsága, a nagypapája dicső hőstettet hajt végre; és ha beleragad a fegyverébe a golyó, a nagypapája tüzel a saját puskájából; ha pedig nem ért valamiféle idegen szót, a nagypapája lefordítja. Nem hoznak szégyent a fajtájukra.

Így elmélkedik magában Bobocsel minden reggel, miközben halad hatalmas táskájával az iskola felé. Megy és örül, hogy nem egymagában áll a Földön, s hogy neki ennnyi rokona van, akik az élet nehéz pillanataiban mellette állnak. A segítségükre azonban, sajnos, csak később számíthat. Pedig neki éppen ma kellene egy kis segítség — jobban, mint bármikor. Ma ugyanis a szorzótáblát fogják kérdezni. Érzi, hogy kihívják a táblához, egymaga fog állni szemben az egész osztállyal, s bár rengeteg rokona van, senkitől sem várhat segítséget.

— A tanulás már ilyen — magyarázta neki egyszer a papája —, olyan mint átmenni egy deszkapadlón a folyó fölött. Ott két ember nem boldogul, vagy átmész egymagad vagy maradsz a túlsó parton.

JEVGENYIJ KUZNYEC

Szjomka és Fagy apó

Siklik a szánkón a dombról Szjomka. Tombol a tél. A többi gyerek már régen hazament. Csak Szjomka nem tud megválni a dombtól.

Fagy apó megharagszik rá: hol a kabátujján bújik be hozzá, hol az orrát csipkedi meg. A gyerek azonban rá se hederít — csak neveti. Végül aztán Fagy apó komolyan dühbe gurul, elkapja Szjomka orrát és így szól hozzá:

— Indulás haza, te haszontalan!

— De hát hogy mehetnék? — feleli Szjomka sértődötten. — Hiszen fogod az orromat . . .

Fagy apó elneveti magát.

— Na — mondja —, ha így van, akkor csak szánkózz kedvedre!

És elengedi Szjomka orrát.

KELEMEN SÁNDOR fordításai

FECSKE CSABA

A Ménes-patak télen

Befagyott a Ménes:
hosszú ezüstszalag
felvégből alvégbe
mozdulatlan szalad

A falu derekán
övként díszeleg most
rajta a hidacskák
dérezüstös csatok

Mint a disznócsülök
a jó kocsonyába,
befagyott a vízbe
a fűzfák bokája

Nem jön már a Nap sem
úszni a patakra,
no hiszen ha jönne,
menten odafagyna

A jégen naphosszat
lurkók korcsolyáznak:
párát virágzik a
lelkük, mégse fáznak

SOMORJAI ÉVA rajzai

ZALÁN TIBOR

Hó szakad

Jön a hó, fújja szél,
Utca végén már a tél.
Didereg, dudorász,
Ingadozik a bogáncs,
Tüsszent a bogár.

Árkon át nyúl szalad,
Lábnyomába hó szakad,
Meg-megáll, szimatol:
Agár csahol valahol.

Alacsony, szürke ég,
Lángos csillag már nem ég.
Mély ködön átszalad:
Almafára ül a fagy.

ITT SZÉLTOLÓ MESÉL

HORGAS BÉLA

A macskákról mindenki azt tartja, hogy üldözik az egereket — és hát valljuk be, ez többnyire így is van. De vannak kivételek! Arról nem is szólva, hogy a macskákat viszont a kutyák üldözik általában, bár itt is vannak kivételek. Sok a baj, ez kétségtelen, és Széltoló barátommal szólva bizony nem ártana, ha a kivételes eseteket szaporítanánk... Vagyis jó lenne kibékíteni az ellenségeket... Széltoló persze ebben is nagymester, és mondhatom, egy-egy helyzetben olyan tettei vannak, hogy az ember csak ámul-bámul, mert egy-kettőre kibékülnek a civódó felek, helyreáll az egyensúly, beköszönt a béke, és így tovább. Széltoló ezen a területen valóságos varázsló! Mert mi történt egyszer is — elmondjam? De miért mondjam én, amikor Széltoló is beszélhet? Tessék, átadom neki a szót, ti meg hallgassátok — érdemes!

— Egyszer volt, hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy városi macska, akinek kedvenc tartózkodási helye egy hatalmas kockakő volt, egy kékesszürke tömb, amit ezért az emberek el is neveztek macskakőnek... A macskát Csucsunak hívták, és sűrűn megesett, hogy egymást oldalba bökve így szóltak itt is meg ott is meg amott is: „Odanézz! Csucsu már megint ott ül a kövön!" És nevettek hozzá elismerően. Látta és hallotta ezt Thorma is, a svéd származású drótszőrű kutya, akinek persze nem tetszett Csucsu, és ha csak tehette: fölbosszantotta, kicsúfolta, sőt többször el is kergette a macskakőről. Egyszer éppen cudar őszi eső zuhogott, de Csucsu dacolt az időjárással és merengve ült a kövön... Thorma szerette volna meglepni, elkergetni, de nem jutott egyetlen jó kis gonoszkodás sem az eszébe. Hozzám fordult.

HORGAS ÁDÁM rajzai

— „Kedves Széltoló... — állított be hozzám Thorma. — Azt mondják, te olyan leleményes vagy, hogy vetekedsz a rókával és a bagollyal... Kérlek, adj valami jó ötletet... Szeretném egy jó gonoszkodással meglepni Csucsut, aki az esővel és a széllel dacolva ott mereng ismét a macskakövön..." Így szólt Thorma, svéd nagyszülők vásott unokája, és én rövid gondolkodás után azt mondtam, legyen... Segítek... Segítek... De előbb meg kell ígérnie, hogy ha én olyan ötlettel állok elő, ami valóban meglepő, akkor azt ő zokszó nélkül végrehajtja... Thorma töprengett, hogy mi ebben a csapda, de amikor semmi gyanúsat nem látott a megállapodásban, a szavát adta szépen, én meg előkerestem a szekrény legfelső emeletéről a legtitkosabb lakót, bizonyos S. Ernőt, a sárgán suhogó, sárga selyemernyőt...

— Gondolom, most már sejtitek, hogy miféle meglepetést találtam ki Thormának, a vásott svédnek... Ő persze tiltakozott, hogy túlságosan ravasz voltam, de én azzal védekeztem, hogy nem csináltam semmi mást, mint amit ő kért. Ha ugyanis esernyőt tart a macskakövön merengő Csucsu fölé, az bizony nagyon nagy meglepetés lesz, szó szerint: jó kis gonoszkodás... Vigasztalásul persze elmondtam Thormának, hogy S. Ernő nem akárki, nehogy azt gondolja, hogy akármilyen selyemből készült, hogy amolyan közönséges selyem-fiú — akarom mondani: selyem-ernyő... Nem! Eredeti, tiszta hernyóselyem őkelme, azért olyan ragyogó. Csucsu bizonyára el lesz ragadtatva tőle, és meglepetésében szólni sem tud majd, ha odakucorodik — akarom mondani: odakutyorodik melléje... S úgy is lett, bizony!

KI KOPOG?

Még a zempléni táborban történt,
hogy Dóra lányom cicát fogott a patakban.
Cicát a patakban?
Nincs itt valami tévedés?
Hisz tudja minden bölcsődés,
hogy a macska a vizet nem állhatja!
Még fürödni sem vízben szokott,
hanem csak úgy — cica módra,
Hogy került mégis a patakba
ez a nyávogó, pöttöm macska?
Megmondom:
ötöt kölykelt éjjel az anyja,
s úgy döntött reggel a gazda,
hogy az ötből egyet,
ezt a legkisebbet,
ezt a leggyöngébbet
nem tartja meg. — Vízbe dobta!
Azt már nem gondolta volna,
hogy a fuldokló jószágot
Dóra egy kicsit alább
üggyel-bajjal kihalássza!
pedig úgy tett:

szép gyöngéden ölbe vette,
gondos kézzel betakarta.
Pici, puha, mint egy madár.
A szeme még mindig csukva.
Olyan apró, olyan gyönge
— befészkelt a tenyerébe.
. . . Hazaviszlek — súgta Dóra,
s mivel éppen véget ért a tábor,
még aznap este beállított Dóra lányom,
hátán egy nagy hátizsákkal,
kezében egy kissapkával,
kissapkában kismacskával.

— Most mi legyen? Ilyen csöppség!
— Mama kéne, semmi kétség!
— Apa, hívd az Állatkertet!
— Hozz egy lábast, kell a tejnek!
— Pólyába tedd, könnyebb fogni!
— Rossz a cumi, nem tud szopni!
— Nyisd a szádat, pici macska!
— Az Állatkert nem fogadja!

— Cseppenként add, ne egyszerre!
— Nem issza meg, olyan gyenge.
Így telnek a hosszú órák.
— Mi lesz veled csöppnyi jószág?
Csengenek a telefonok,
apa hívja a sok rokont,
ismerőst és jóbarátot:
— Nincs egy szoptatós macskátok?
— Nálatok sincs?
— Sehol sincsen!
Este tizet üt az óra...
— Nálatok van?! Máris megyünk!

— Sapkába a cicát, Dóra!
— Gázt! Gyorsabban!
— Figyelj! Fékezz!
Kissapkában kismacskával
robogunk, mint a mentősök,
mélyről hangzó szirénával.
Cicamama nagyot ásít,
megnézi az újabb kosztost,
aztán úgy dönt:
négy csíkoska kölyke mellett
elfér még egy árva foltos.
Nyáron történt. Nem is régen.
De jó lenne,
ha minden nap így végződne,
ilyen szépen!

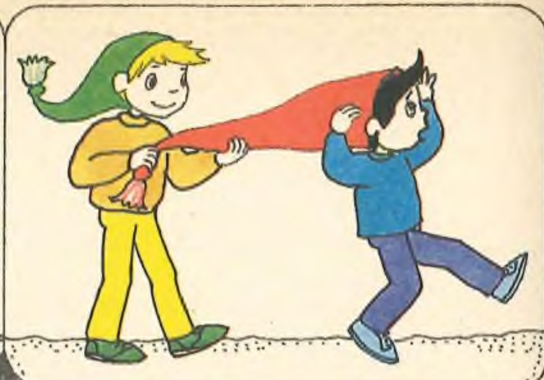

Írta és rajzolta DÖBRENTEY ILDIKÓ

ÖCSI, BÁTYÓ *meg az* ÚJ SAPKÁK

Marék Veronika

EZ A MELLÉKLET, EMELD KI A LAPBÓL!

Matrjoska babák

November hetedikét — a szovjet forradalom évfordulóját — nemcsak zászlóval ünnepelhetitek. Igen kedvesek a papírból készült Matrjoska babák, amelyeket sokféleképpen használhattok: a kezetekre húzva egyenletes járáshoz, sorba, egymás mellé állítva, nagyság szerint sorakoztatva és „elbújtatva", egyetlen babaként.

Énekelhettek nekik orosz gyerekdalokat, vagy a melléklet hátoldalán lévő népdalt.

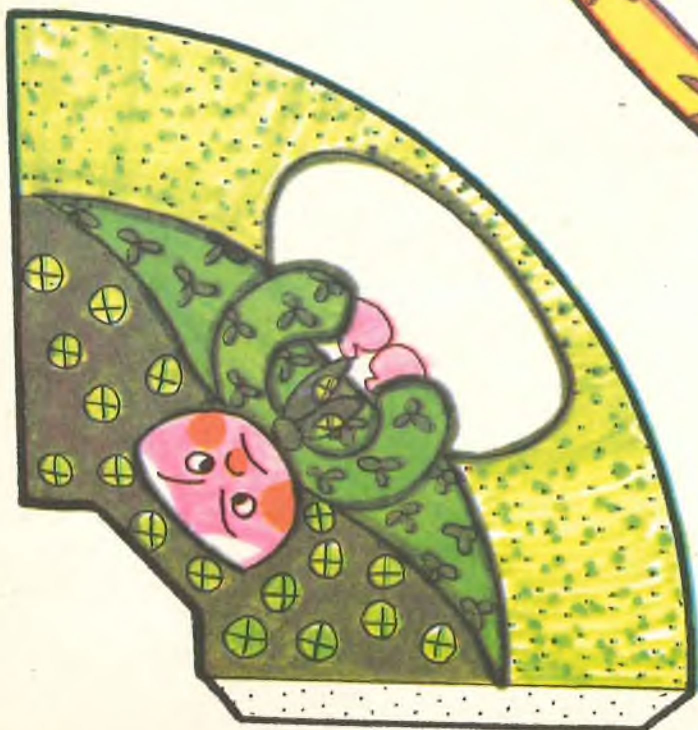
A babákat így készítsétek el:

Vágjátok körül a formákat a vastag vonal mentén!
A pontozott részeket ragasztózzátok meg, hajtsátok a formákat sátor alakúra, a ragasztózott résznél illesszétek egymáshoz a két szélét!
A „sátor" tetején lévő nyílást kevés ragasztó segítségével nyomjátok össze!

RICHTERNÉ KROPF ANIKÓ

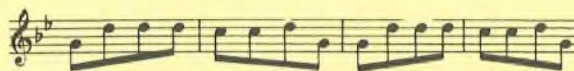

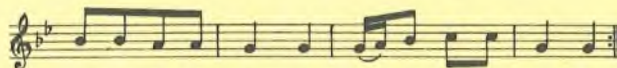

Az erdőnek sok a fája...

2. Addig-addig keresgélek, addig-addig keresgélek,
Míg egy juhart látok, míg egy juhart látok.

3. Csináltatok majd belőle, csináltatok majd belőle
Szépen szóló guzlit, szépen szóló guzlit.

4. Arra járom majd a táncot, arra járom majd a táncot,
Kivel nekem tetszik, kivel nekem tetszik.

MADÁR ESZTER rajzai

Ki miben ügyes?

BEDE ANNA

Vakond

Hát a vakond mit tanult ki?
Föld gyomrában fúrni, futni.
Járatot kapar magának,
pillanatra meg nem állhat.

Ha az utat jól kivéste,
jut idő a pihenésre.
Odújában tanyázik.
Van bundája, nem fázik.

MADÁR ESZTER rajza

KOLTAI ÉVA:

Télapónak szeretettel

Az idén
sikerülnie
kell! Tavaly
elaludtam, előtte
is, pedig találkozni
akartam
Télapóval!
Lám, most be-
lebújtam
egy nagy do-
bozba!

Ha el
is alszom,
arra biztó-
san felébre-
dek, amikor
Télapó izga-
tottan bonta-
gatja az aján-
dékát! Akkor
kiugrom és
adok egy

PUSZIT!

Ezt kapja tőlem a
Télapó → Mikulásra...

Télapó csak otthon bontotta fel a dobozt

Papa, mit hoztál? Enyém! Add ide!

Igazi élő baba! Nem a tied!!

SEGÍTSÉG! Széttépnek!!!

Télapó kiragadott a karmaikból, visszagyömöszölt a dobozba és hazavitt!

Mamának nem magyarázkodtam, úgyse értené, miért talált engem egy dobozban, amikor bejött be-takarni:

Azt mondaná, álom volt. Vajon a puszi is? Még most is itt érzem az arcomon. (ugyanis, elárulom, a Télapó bajusza kicsit szúr..)

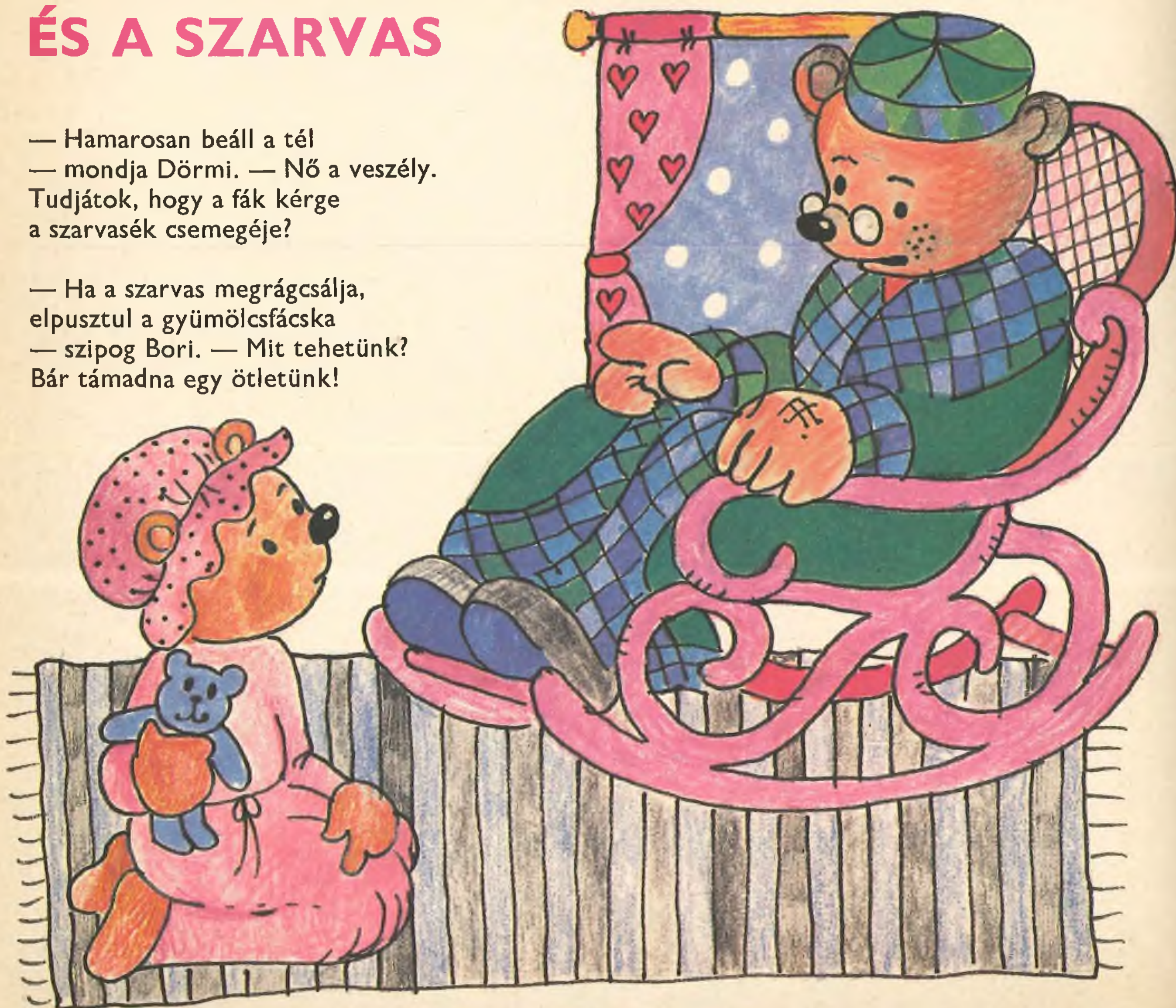

GYÁRFÁS ENDRE

DÖRMÖGŐÉK ÉS A SZARVAS

— Hamarosan beáll a tél
— mondja Dörmi. — Nő a veszély.
Tudjátok, hogy a fák kérge
a szarvasék csemegéje?

— Ha a szarvas megrágcsálja,
elpusztul a gyümölcsfácska
— szipog Bori. — Mit tehetünk?
Bár támadna egy ötletünk!

— Gyertek velem! — kiált Berci.
— Én már tudom, mit kell tenni.
A fák köré ássunk árkot!
Beleesnek a rongálók.

Marci brummog izgatottan:
— Kerítést kell húzni nyomban.
Erős, kemény deszkafalat!
Torpanjanak! Hátráljanak!

Szavaikat tett követi.
— Berci, Marci, gyürkőzz neki!
Kész az árok és a palánk.
— Hiába jön már a falánk.

Mire ébred másnap reggel
Dörmögő a gyerekekkel?
Arra, hogy a palánk ledőlt,
s a szarvas áll a fák előtt.

KOLTAI ÉVA *rajzai*

— Mért ugrottad át az árkot?
— Mért lökted le a palánkot?
— Azt hittem, hogy megtehetem.
Nem tiltotta senki nekem.
— Várj csak! — brummant Marci. — Tessék!
Itt az ecset, itt a festék,
itt a tábla s a papiros.
Rápingálom máris: TILOS.

— Sajnálom, hogy idejöttem
— szól a szarvas sértődötten.
— Illa berek, nádak, erek,
nem maradok közöttetek.

Bori kiált: — Ne sértődj meg!
Ácsolhatunk etetőket.
A három bocs megvendégel
szénával és gesztenyével.

— Így már másként fest a dolog.
Lehetnék a barátotok
— szól a szarvas. — És ígérem:
fáitokat megkímélem.

KÁNYÁDI SÁNDOR

Eső, szél, sár

Eső, eső, te sziszegő,
kabátomat nehezítő
novemberi ólmos eső.

Az még hagyján, ha csak esne,
nem volnék elkeseredve.

De a szél is, ez a cudar,
térül-fordul, csivir-csavar,
ő is esőernyőt akar.

S harmadikul itt van a sár,
szidja is, aki erre jár.

Pedig a sárt ne érje szó,
hármuk közül csak ő a jó,
derék vendégmarasztaló.

Húz, nem akar válni tőled,
Lehúzza a fél cipődet!

A gyerekek alig tudtak bemenekülni a hideg őszi eső elől. Egyikük cipője bizony a nagy sietségben ott ragadt a sárban. Melyik? Hát az, amelyik *fél!*
Rajzold le azt, s rajzolj bele minden olyat, amit a Télapó is beletett volna!

SÓTI KLÁRA *rajzai*

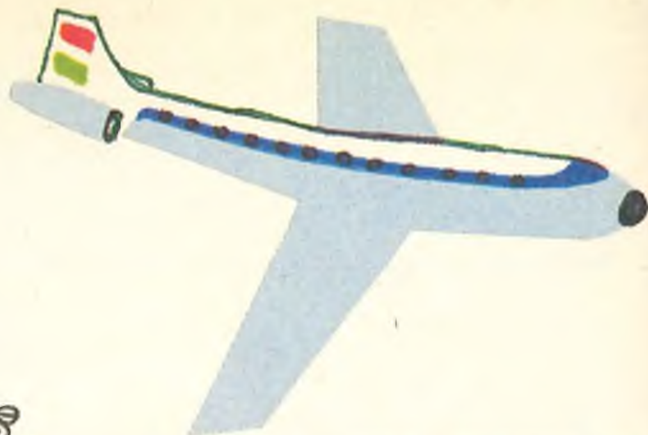
Mondd először *halkan*, aztán *középerősen*, majd egyre *hangosabban* a verset! A tempó eközben lassúból gyors, majd még gyorsabb legyen. A két utolsó sort lassan, vontatottan mondd!

Találós kérdés:

Nagy madár, de nem ül fára,
Embert visz a messzi tájra.
Fényes szárnya meg se rebben,
Száll a szélnél sebesebben.

(repülő)

Melyik szó és melyik kép tartozik egymáshoz?

repül, robog, pöfög, siklik, gurul, zakatol, csilingel, tülköl, zúg, dudál

Melyik jármű a leggyorsabb? Rajzold le Dörmögőnek, s ha már írni is tudsz, írd mellé a hozzá tartozó szavakat!

Találós kérdés:

Bot és vászon,
csattog a szélben,
ünnepet hirdet:
éljen, éljen!
(zászló)

Rajzold meg mindegyik képen a zászló formát! Rajzolj te is olyan tárgyakat Dörmögőnek, amelyeken látható ez a forma!

Összeállította: RICHTERNÉ KROPF ANIKÓ

Kedves Gyerekek!

Dörmi apót elborították a névnapi üdvözletek; képeslapok, levelek, rajzolt, vágott, ragasztott ajándékok. Szinte hihetetlen, hogy ilyen sokan gondoltatok rá. Ez a Dömötör-nap volt a legszebb. Köszönjük mindenkinek! Apó azt mondta, ha neki ilyen kedves barátai vannak, akkor az idén nem is készül nagy, téli alvásra. Még többet szeretne dolgozni.

Még el sem felejtettük a Dömötör-napot, máris újabb köszöntőre készülünk. Bori névnapja közeleg. Én egy ládikót készítek neki Marcival. Ebben tarthatja majd Bori az öltöztetőbabájának a ruháit.

Összeállította: RICHTERNÉ KROPF ANIKÓ

Apó madáretetőt fabrikál Bori ablaka elé, anyó pedig ezt a mesekönyvet vette neki:

A vidám történetet Csukás István, a Süsü-sorozat szerzője írta, a rajzokat pedig Cakó Ferenc, a kissé bohókás agyagfigura, Zénó megteremtője alkotta.

A könyv mellett a csomagban esőkabát is lapul, biztosan jól fog állni Borikán. Ez persze még titok!

Az viszont nem titok, hogy ezt a könyvet — esőkabáttal együtt — bárki megveheti a könyvesboltban. Kérhetitek a télapótól is, akit — gondolom, mindannyian — izgatottan várunk.

Szép fehér havat, sok-sok téli vidámságot kívánok nektek a Dörmögő család nevében:

Berci

Szeptemberi számunk rejtvényeinek helyes megfejtése:
Zsófi ecsettel festette az első irkafirkát, a másodikat és a harmadikat színes ceruzával készítette, a negyediket és ötödiket krétával, az utolsót pedig filctollal.

Gyurkának a pöttyözött út a legrövidebb: 14 cm a rajzon.

Jutalmat kaptak:

Antoni Rita, Szeged
Bene Tímea, Debrecen
Beer Zsófia, Ajka-Padragkút
Bonyai Balázs, Bonyhád
Csigó Luca, Nyul
Derzsi Lacika, Halásztelek
Egyed Karolina, Csesztve
Faldum Vivien, Baja
Farkas Mariann, Sándorfalva
Ham Barbara, Varsád
Licskó Adrienn, Szécsény
Karácsonyi Csilla, Gyula
Kerecsényi Nóra, Körmend
Kiss Katalin, Győr-Ménfőcsanak
Miklós Tamás, Szeged
Nadobán Zsuzsa, Makó
Nagy Andor, Debrecen
Nagy Lacika, Jászladány
Pásztory Tamás, Monori-erdő
Pozsgai Tamás, Mohács
Szászkő Dóri, Budapest
Takács Gábor, Zalaegerszeg
Titl Anett, Kiskőrös
Titl Ágnes, Kiskőrös
Tóth Adrienn, Kisújszállás
Vancza Alexandra, Szuhakálló
Vass Barnabás, Zalaegerszeg
Vastagh Noémi, Pécs
Zemankó Tamás, Rém
Zombai Zita, Pécs

HERÉDI SZ. ERIKA jászszentlászlói olvasónk munkája

NOVEMBER

Komor fellegek között
jön az eső, jön a köd.
Cidrizik már a világ.
— Jól vigyázz, hogy meg ne fázz !

(TAMKÓ SIRATÓ KÁROLY)

ÁRA: 7,50 FT